

De Coöp. Zuivelfabriek te Grouw.

Aan het einde van het boekjaar bedroeg het ledental 89, met een opgegeven aantal koeien van 1788, welke als volgt over de leden zijn verdeeld:

12 leden hebben 1 t/m 10 koeien,

31 leden van 11 t/m 20 koeien,

40 leden van 21 t/m 30, terwijl

6 leden meer dan 30 koeien houden.

Gemiddeld heeft ieder lid ongeveer 20 koeien.

De hoeveelheid ontvangen melk bedroeg in het afgelopen jaar 5.893.416 K.G., d.i. 267.375 K.G. of slechts 4.5 % minder dan het vorige jaar. De grootste daghoeveelheid bedroeg 26.396 K.G., tegen 5.495 K.G. als kleinste hoeveelheid: een verhouding van 4,8 : 1. Het gemiddeld vetgehalte voor het geheele jaar bedroeg 3.21 %, terwijl het wekelijksch vetgehalte nooit beneden 2.95 % geweest is.

Gefabriceerd zijn 142.110 K.G. boter, waarvoor f. 491.955,78 ontvangen is of per K.G. f. 3,46.

Op de kwaliteit der boter was zeer weinig aan te merken. Bij de keuring van de Fr. C. Z. E. V. werd ze slechts eenmaal in de 2e klasse, overigens steeds in de 1e klasse gekeurd, terwijl ook dit jaar wederom het door den B. v. C. Z. F. ingestelde diploma behaald werd, met een gemiddeld aantal punten van 68,71. Er werden 40.503 Gouda's, 1.719 Edammers, 973 Friesche en 183 randkazen gefabriceerd, waarvoor ontvangen werd f. 329.275,39. Hiervan werd 74,7 % in de 1ste, 18,4 % in de 2de, 3,4 % in de 3de en 3,5 % in de 4de klasse gekeurd. De kazen, gekeurd in de beide laatste klassen, waren in hoofdzaak nastoppers.

Aan de Coöp. Vereeniging tot bereiding van Melkproducten is 104.671 K.G. volle melk geleverd, waarvoor f. 22.457,46 ontvangen is. Gedeeltelijk is deze melk als regeeringsmelk naar Utrecht verzonden. Bovendien is aan genoemde vereeniging 231.084 K.G. ondermelk geleverd, waarvoor f. 12.166,73 is ontvangen. Voor een proefneming werd nog geleverd 1.544 K.G. wei. Hiervoor werd f. 23,32⁵ vergoed. Deze proefneming moest dienen voor het maken van een product, te gebruiken in bakkerijen.

In de filialen werd voor een bedrag van f. 69.446,49⁵ aan melk en producten verkocht. Voor karnemelk, ondermelk en spoeling aan leden is f. 11.629,-- geboekt. In totaal heeft het bedrijf f. 936.954,36 opgebracht. Den leden kon uitbetaald worden f. 823.347,64⁵, d.i. 14 cent per K.G. geleverde melk of 4,4 cent per K.G. en per % vet. Ten laste van dit jaar komen f. 113.606,71⁵ aan onkosten, wat per K.G. melk 1,93 ct. beteekent. Zoo bedroegen de onkosten voor werkloon 0,60⁵ ct., voor melkvervoer 0,25⁵ ct., voor brandstof enz. 0,25⁵ ct. en voor onderhoud van gebouwen en machines 0,17 ct.

Op gebouwen en inventaris is dit jaar voor f. 10.000,-- afgeschreven, met het oog op een aanstaande verbouwing. Tot dit doeleinde heeft de vereeniging een strook grond naast de fabriek aangekocht. Op de werkmanswoningen is f. 2.000,-- afgeschreven, terwijl op het reservefonds een gelijke som is bijgeschreven. Bovendien werd op de reserve een bedrag van f. 6.182,25 geboekt, zijnde het saldo van de rekening reserve kaasvoorziening. Op naam der leden is dit jaar een bedrag van f. 20.037,25 te goed geschreven, hetgeen overeenkomt met 0,34 ct. per K.G. melk. Het verslag duidt de vorming van ledenkapitaal aan als een soliede geldbelegging voor de leden, terwijl de vereeniging tevens hiermede in de behoefte aan bedrijfskapitaal voorziet.

De Balans vermeldt o.a. de volgende bezittingen:

Gebouwen, Inventaris, Terrein	f 10.000,--
Werkmanswoningen en land	„ 10.000,--
Verkoophuizen	„ 4.000,--
Coöp. Ver. t. ber. v. Melkprod.	„ 3.500,--
Coöp. Stremsel en Kleursel fabr.	„ 1.400,--
Friesche Coöp. Zuiv. Exp. Ver.	„ 60.500,--
Coöp. Zuivelbank	„ 8.276,37

In het Credit van de Balans staat het Ledenkapitaal voor en het Reservefonds voor f. 88.758,07⁵ en het Reservefonds voor f. 24.869,46 geboekt.

Volgens het verslag werd dit jaar een wijziging gebracht in het bepalen van het vetgehalte der melk van de leden. Thans wordt per week 12 maal een monster genomen, waarna het onderzoek in duplo geschiedt. De monsters worden eerst onderzocht door den assistent en den bedrijfscontroleur en daarna door de melkcontroleurs. Monsters, welke verschillen van 0.1 % of meer aanwijzen, worden opnieuw onderzocht. Gebleken is dat verschillen van 0.1 % niet tot de zeldzaamheden behooren, hetgeen dus een reden te meer is om het onderzoek in duplo te verrichten.

Dat deze vereeniging haar taak ruim opvat, blijkt wel uit hetgeen het jaarverslag omtrent „verrichtingen ten behoeve van den veestapel en de verbetering van de kwaliteit van de melk" zegt: „Aan de melkcontrole werd dit jaar door alle leden der vereeniging deelgenomen. Bij 57 leden met 1275 koeien werden de monsters om de 14 dagen genomen, 29 leden met 412 koeien lieten de monsters om de 4 weken nemen, terwijl 3 leden met 43 koeien de monsters zelf namen. Van de vereeniging „Het Friesch Rundveestamboek" werden voor 39 leden 639 staten ter invulling van de resultaten van het melkonderzoek ontvangen".

Verderop wordt gezegd: „Voor kwaliteitsverbetering van de melk wordt de gistingsproef twee maal per week toegepast. Afwijkende kwaliteit komt het meeste voor oud-melke koeien en in het voorjaar, wanneer de tochtigheid veelvuldig optreedt. Bij zijn bezoeken aan de leden kon de controleur in de meeste gevallen de oorzaak van de afwijkende kwaliteit opsporen. Aan de tuberculosebestrijding heeft de vereeniging tot nu toe weinig aandacht geschonken, doch het ligt in de bedoeling om deze zaak binnenkort ook te regelen".

Ten slotte vinden we in het verslag een overzicht van de ontvangen hoeveelheden melk en de daarvoor betaalde bedragen sedert de fabriek bestaat (1^e boekjaar 1896-1897).

Berekenen we het bedrag dat per K.G. melk uitbetaald is, dan vinden we:

Jaar	ct / KG.	Jaar	ct / KG.	Jaar	ct / KG.
1896	3.9	1909	5.34	1914	6.6
1897	3.85	1910	5.14	1915	10.0
1898	4.3	1911	5.76	1916	10.3
1899	4.32	1912	5.42	1917	11.5
1900	4.32	1913	5.40	1918	14.0
Gem.	4.13	Gem.	5.40	Gem.	10.48

Kr.